

Пам'яті Алена Делона

Юлій Швець

Ален Делон.

Недавній відхід у кращі світи друга України Алена Делона, який у найважчі часи війни підтримав нас не тільки медійно, а й матеріально, перераховуючи чималі суми на нашу оборону, спонукав подивитися на деякі фільми за його участі під новим кутом зору й знайти в них важливе для сьогодення – відповіді на питання, які, здається, майже неможливо вирішити. Одним із таких фільмів за участі ікони французького й світового кіно є «Шукачі пригод». У картині філософія покоління, що відходить у засвіти, відображена чи не найповніше. У певному сенсі цей текст – меморіум не так окремішій людині, як митцям, яким вдалося віддзеркалити світовідчуття своєї епохи максимально точно.

Живи своєю мрією, незважаючи на обставини, – цей наратив повторюють багато книг і фільмів. Отож: потрібно просто зосередитись, і ти досягнеш усього, зможеш стати тим, ким прагнеш, людина – коваль свого щастя, і таке інше. «Шукачі пригод» з Ліно Вентурою і Аленом Делоном – мабуть, найдивніший пригодницький фільм, який мені доводилось бачити. Знятий за романом «Авантюристи» Жозе Джованні¹, він демонструє, що, якщо ми про щось пристрасно мріємо, це не означає, що мрія має збутись, а якщо збудеться, то неприйнятною ціною. Адже ціна справжньої мрії – життя, й вона нівелює результат, який неможливо з кимось розділити.

¹ Жозе Джованні – псевдонім французького письменника і кінорежисера корсиканського походження Жозефа Даміані, колишнього колабораціоніста й кримінального злочинця, вочевидь такого, що переосмислив життя й був звільнений за зразкову поведінку після 12-ти років перебування за ґратами (із 20-ти). Він брав участь у написанні сценарію, але, радше, формальну, оскільки в цей час був зайнятий як постановник на зйомках власного дебюту за своїм же романом. У фільм «Шукачі пригод» ввійшло лише кілька, мабуть, найбільш виразних моментів із центральної частини книги.

Ален Делон у фільмі «Шукачі пригод». Режисер Робер Енріко. Франція, Італія, 1967.

«Шукачі пригод» (фр. Les Aventuriers)
Сценарій: Робер Енріко, Жозе Джованні
Режисер Робер Енріко
В головних ролях: Ален Делон, Ліно Вентура, Джоанна Шимкус
Франція, Італія. 1967

«Шукачі пригод» – оригінальний, не схожий на інші фільм з дещо «розмитою» фабулою – це було характерною рисою фільмів 1960-х років, навіть гостросюжетних. Фільм ніби не виходить за рамки заявленого жанру, адже в ньому наявні всі добре знайомі атрибути таких творів. Однак він почергово демонструє різні жанри: з початкової комедії перетворюючись у власне пригодницький, хоча з середини стає кримінальною драмою, драматургічно добре вибудованою й прекрасно зрежисованою. Неймовірна основна інтонація фільму, що сьогодні для когось виглядає дивною, а когось, навпаки, стимулює, полягає в щирості й чарівності стосунків між персонажами – доволі характерною рисою французьких фільмів тої епохи.

У стрічці діють представники рідкісної, особливо в наш час, породи людей – безкомпромісних романтиків, які радо зустрічають кожен мить свого вільного життя. Романтиків, що передовсім цінують благородство і багатство людської душі та зневажають буржуазну меркантильність – трьох друзів, у платонічному любовному трикутнику яких режисер ховає сексуальні аспекти, аби зосередитись на їх міцній дружбі, що тонкими вишуканими узами зв'язує цих особистостей.

Певно, тема дружби, особливо сьогодні, для частини суспільства виглядає анахронічною, але мій черговий погляд цього фільму вкотре повертає до розуміння, що без такого «анахронізму» будь-коли існувати в соціумі вкрай важко, адже дружба – ніби ковток свіжого повітря в посушливе літо, у яке перетворилось наше життя наразі. Коли Ален Делон, який грає одного з персонажів, з висоти свого досвіду, своєї неймовірної акторської й життєвої органіки,

Кадр з фільму «Шукачі пригод». Режисер Робер Енріко. Франція, Італія, 1967.

безумовної привабливості й натури бунтівника стверджував, що без жалю покидатиме цей світ, бо в ньому ідеали та цінності, в які він з друзями вірив і які утверджував своїм життям, нині гниють під тиском одних лише грошей і більше нічого, він, мабуть, мав на увазі саме таке благородство та дружбу, які демонструються в цьому фільмі.

Отже, винахідник-автомеханік Ролан Дарбан (Ліно Вентура), пілот, що прагне неможливого, – Маню Бореллі (Ален Делон) та така, що випадково прибилась до чоловічої компанії, скульпторка-абстракціоністка Летиція Вайс (Джоанна Шимкус) настільки підтримують одне одного, випромінюють стільки радості й щастя, незважаючи на жорсткі невдачі, що ми раді провести з ними свій час, попри окремі «провисання» сюжетної інтриги в першій половині фільму. В другій же – в пошуках спільного «Золотого Ельдорадо» – не самоцілі, а бази для майбутніх амбітних проєктів – Летиція гине у першій же перестрілці з ор-

ганізованими злочинцями, й дружна ідилія закінчується. І все-таки ті, що залишились у живих, продовжуючи земне життя дівчини, в якому вона мріяла про покинутий замок на маленькому острові поруч зі своїм колишнім домом, намагаються перебудувати його (знімали у закинутому замку Форт Баярд, нині відомому за французьким реаліті-шоу). Чоловіки віддають третину знайденого племінникові дівчини. Намагаючись захистити окроплений кров'ю чималий капітал, вони знову вступають у конфлікт з бандитами, в результаті якого Маню гине – останні мрії друзів, що намагались вибудувати свій всесвіт, у цьому епізоді безповоротно розлітаються на друзки.

«Шукачі пригод» демонструють провал райдужного повоєнного світовідчуття, і в той же час є пристрасним антикапіталістичним маніфестом. Коли герої шукають втрачені цінності, вони щасливі, вони залишили позаду все, що їх обмежувало, прив'язувало до землі. Коли ж вони одержують земне-матеріальне, локомотив їхніх мрій іде під укіс. Коли ж творчі, небанальні особистості перетворюються на невдах або вимушені загинути. Через браконьєрство жорстоких, цинічних раціоналістів безпечного життя на території мрій не існує.

Таким чином, співпраця талановитих авторів та видатних акторів продемонструвала ціну романтизму в умовах, що змінилися, й багато в чому стала відправною точкою зміни вектора суспільних сподівань. Харизма і талант Делона та Вентури посіли багатошарову трагедію, якою у фіналі стала ця нібито нехитра пригодницька стрічка. Також фільм філігранно передав нікчемність матеріальних благ у порівнянні з душевним задоволенням від життя й щирих людських стосунків, показав, що, можливо, не слід тікати від щастя, яке вже близько, хоча за інерцією ми його не помічаємо.

Однак герої та актори, які в них перевтілювалися, йдуть і йдуть від нас. Та, незважаючи на те, що Ролан і Маню не вписувались у жодну соціальну систему, вони свого часу для багатьох були прикладом для наслідування – тільки у Франції фільм подивилися більше трьох мільйонів глядачів.

Острів країни сліз

Студентка Лариси Брюховецької після прочитання сценарію «Острів сліз» написала: «Я ще довго залишалась у занепокоєнні». Я теж вже кілька місяців залишаюсь у занепокоєнні: читаю і перечитую її книгу про Івана Миколайчука. Що змусило пані Ларису саме в цей час збирати нові і нові матеріали, факти, події, нові деталі, які вона «зшиває» в єдину картину? І раптом зрозуміла! Коли земля здригається від вибухів, падають будинки, гинуть малі й дорослі, ми збираємо «тривожну» валіжку. Серед різного-потрібного я хапаю старі фото і спогади про моїх предків, щоб зберегти Пам'ять про мою сім'ю, Пам'ять для моїх онуків. Пам'ять – це те, що змушує нас жити далі...

Книга про Івана – це збереження історичної Пам'яті про дуже важливий для українського кіно і мистецтва загалом час, це – сторінка історії України. Бо про Україну тоді заговорили у світі. Тому через призму нинішньої війни ця Історія набуває якогось іншого, трагічного змісту... Історія виживання, відстоювання своєї власної країни, своєї душі і моралі. Це була його особиста війна серед тоталітарного безумства.